

AANWINSTEN VAN DE NEDERLANDSE FLORA IN 1933.

Evenals verleden jaar bevat deze lijst een aantal nummers, bewerkt door P. JANSEN te Amsterdam, daar naast mocht ik enkele bijdragen van F. P. JONKER te Utrecht en van W. H. WACHTER te Rotterdam ontvangen, terwijl o.a. JOH. JANSEN te Malden en A. DE WEVER te Nuth mij verzochten de door hen verschaftte gegevens zelf te redigeren.

1. *Dryopteris Oreopteris* Max. var. *crenata* Milde waarvan de beschrijving bij A. & G. Syn. I. Band 2. Aufl. (1913) p. 35 luidt: „Blattabschnitte deutlich und oft tief geteilt. — Zerstreut”, werd door DE WEVER in twee exemplaren tussen de type bij Heerlen gevonden. In zijn lijst: „De Zuid-Limburgsche flora. Winst en verlies over 1922—1932 Nat. Hist. Maandblad 1932 No. 5 p. 69 deelt hij mede, dat de soort in grote hoeveelheden bij Schinveld in de Ruyscher gevonden is.

2. *Dryopteris uliginosum* Newm. = *D. cristata* × *austriaca* = *Polystichum cristatum* × *spinulosum* = *Aspidium cristatum* × *spinulosum*. Zie N.K.A. 1930. p. 182. Een prachtig exemplaar werd door KLOOS, VERMEULEN en DE WIT op 7 Aug. 1933 in een veentje tussen Limmen en Akersloot gevonden. De beide stamouders kwamen in groot aantal voor; *D. austriaca* zoowel in ssp. *spinulosa* Sch. et Thell. als ssp. *dilatata* Sch. et Thell. Op mijn vraag aan JOH. JANSEN of hij misschien kon uitmaken welke ssp. aan de vorming der hybride had meegewerkt antwoordde hij, dat geen spoor van *dilatata* te ontdekken was en we zeker met een bastaard van *D. cristata* met de ssp. *spinulosa* te doen hadden. Hij merkte daarbij op, dat zijn

indruk was, dat in 't algemeen deze ssp. meer neiging tot bastaarderden schijnt te hebben dan ssp. *dilatata*.

3. *Trichophorum caespitosum* var. *pseudo-setaceus* (nov. var.) = *Scirpus caespitosus* var. *pseudosetaceus*. Differt a typo: spicula laterali, bractea culmum continuante, folii superioris lamina multo longiore. Op de excursie van de Ned. Bot. Ver. te Hoogeveen werden 23 Aug. 1933 een twintigtal stengeltjes meegebracht van een plant, gevonden op de heide onder Ruinen in K 7. 52, 24 even ten noorden van kilometerpaal 4 langs de weg Hoogeveen—Stuifzand—Drijben, die gedetermineerd waren als *Scirpus setaceus*. Blijkens het algemene uiterlik kon deze determinatie evenwel niet juist zijn. De plant was te groot, te stijf, de aartjes te groot en rood-bruin enz. maar onverschillig welke flora we ook namen, determinatie leidde, dank zij de schijnbaar zijdelings staande aartjes en het schutblad, dat een voortzetting van de stengel nabootste, steeds tot *Scirpus setaceus*. Medegedeeld werd, dat de plant gevonden was als één grote pol, waar de meegebrachte stengels met moeite uitgetrokken waren. Dit gegeven en nauwkeurige bestudering en vergelijking met herbariummateriaal wees uit, dat we met een afwijkende vorm van *Scirpus caespitosus* te doen hadden. De sterke ontwikkeling van het schutblad gaat gepaard met een eveneens abnormaal sterke ontwikkeling van de bladschijf aan de bovenste bladschede. Die bladschijf, die bij normale *Trichophorum caespitosum* tot nauweliks 1 cm lang is, heeft bij de var. een lengte variërend van 1 tot 4 cm. Dit is ook ongeveer de lengte van de schutbladen. Ik vind deze vorm nergens in de literatuur vermeld. Zij lijkt mij echter merkwaardig genoeg om een eigen naam te rechtvaardigen.

4. *Avena pratensis* L. door P. JANSEN.

Eigenlijk is dit geen nieuwe aanwinst en behoort dus in deze lijst niet tuis. De hieronder vermelde vormen zijn echter wel nieuw. Na de verschijning van „Contribution

à l'étude des *Avena* sect. *Avenastrum*" was de auteur ALFR. SAINT—YVES(†) zoo goed ons herbarium-materiaal van deze soort te controleren. Het bleek, dat alle planten behoorden tot de *subsp. I pratensis* ST. Y. „*Glumae fertiles non ut supra, rarissime inferne castaneae. Laminae in sectione transversa tum longissime ovales, tum latissime ovaes vel ± orbiculares*". De op de Zuidlimburgse krijtheuvels veel voorkomende planten behoren nu tot de var. *eu-pratensis* ST. Y. (dat is dus *Avena pratensis* L. s. str.) „*Laminae innovationum 1—1,2 mm diam., fere omnes plicatae. Spiculae imae solitariae vel geminae*".

Kunrade (leg. HENRARD, JANSEN, KLOOS, SIPKES). Op de Eysenberg (leg. HENRARD, JANSEN en WACHTER) groeit een vorm: „*status panicula depauperata*". Te Wylré (leg. HENRARD, JANSEN, KLOOS) een vorm „*status exilis*". Te Bemelen verzamelden wij de fm. *grandiflora* ST. Y. „*ramus imus primarius paniculae 2 spiculato, spiculae 26—29 mm lg. Laminae saepe ad medium culmi pertinens*". Te Eys verzamelden HENRARD, JANSEN, KLOOS en WACHTER nog de fm. *subdecurrens* ST. Y. met „*pili rachillae spicularum rariores et breviores, minus longe decurrens*". Te Bemelen vonden wij een overgangsvorm, waarbij alleen het bovenste stuk der rachilla behaard is en de rest glad. Interessanter is, dat ook gevonden is de var. *alpina* Fiori et Paol. = *Avena alpina* Sm. „*Laminae innovationum 3—5 mm latae, hinc inde vel omnino planae, obsolete distichae. Vaginae parum compressae. Panicula ditior, longiorque, 15—18 mm lg., ramis inferioribus 2-nis, ramo imo primario 1 saepius 2 spiculato. Spiculae majores 26 mm lg. et ultra*".

Wylre leg. HENRARD, JANSEN, KLOOS en WACHTER.

Eys leg. HENRARD, JANSEN en WACHTER.

De overgang tussen de var. *eu-pratensis* en de var. *alpina* heeft geleidelik plaats. Het eerste stadium is de bovengenoemde fm. *grandiflora*, waarbij een trosvormige pluim aartjes van 20 mm of langer draagt. Daarna komen exem-

plaren, waarbij onderaan de pluim de aartjes 2 aan 2 geplaatst zijn, de bladen worden breder om ten slotte geheel vlak te worden.

5. *Festuca rubra* L. door P. JANSEN.

Op het stationsterrein te Weert vonden JANSEN, KLOOS en SWART, Juni 1933, een tot nog toe in ons land niet gesignaleerde vorm n.l. *vulgaris* Hack. *submutica* St. Y.

Zij heeft het gewone uiterlijk der var. *vulgaris*, dus saamgevouwen onderste bladen en vlakke bovenste bladen, een iets saamgetrokken pluim, doch de naalden, die gewoonlijk even lang zijn als de kroonkafjes, zijn gereduceerd tot korte puntjes, zoodat de pluim sterk aan *Festuca ovina* herinnert. ST. YVES, die de determinatie controleerde, schreef ons, dat deze vorm uiterst zelden is waargenomen en sterk de aandacht verdient. Of het op dit terrein een adventiefplant was, was slecht na te gaan.

6. *Hordeum pubiflorum* Hook. door P. JANSEN.

Adventiefterrein te Amsterdam leg. J. en W. Juni 1931. (Herb. J. en W. 43302). Deze Zuidamerikaanse soort ontbrak tot nog toe onder de adventieve *Hordeum*-soorten, terwijl ze elders in Europa talrijke malen aangevoerd is waargenomen. Reeds THELLUNG (Fl. adv. de Montpellier p. 158) trachtte de verwarde synoniemie te ontrafelen, die het zoo uiterst moeilijk maakt Zuidamerikaanse *Hordeum*-soorten te determineren. (Zie voor een bewerking van zijn tabel: J. en W. Flor. Aant. VIII N.K.A. 1912). In 1916 publiceerde HAUMAN zijn studie over „Les *Hordeum* spontanés de la flore argentine” (Zie voor een bewerking van zijn tabel: J. en W. Flor. Aant. XIX N.K.A. 1919). THELLUNG had *H. pubiflorum* Hook. als een goede soort beschouwd, doch HAUMAN, die de beschikking had over het enorme Zuidamerikaanse materiaal uit het herbarium te Buenos Aires, kwam tot de konklusie dat er een onafgebroken reeks overgangsvormen bestaat tussen de kortnaaldige *H. secalinum typicum* en de langnaaldige *H. jubatum*. (Zie

N.K.A. 1919 p. 148). Toch lijkt het ons toe, met het oog op het klein aantal malen, dat ze in Europa optreedt, dat het eenvoudiger is de mening van THELLUNG te volgen en ze als een afzonderlijke soort in de adventief-flora's te doen opnemen. Ze behoort met *H. secalinum* en *H. jubatum* tot de groep soorten, waarvan alle kafjes van alle bloemen naaldvormig zijn. De lengte der naalden is van 3—4 cm, dus langer dan bij *H. secalinum* en korter dan bij *H. jubatum*. De naalden staan naar alle kanten uit, zoodat de aar niet 2-zijdig is (zooals bij *H. secalinum* meestal het geval is), ook niet overhangend als een pauweveer (zooals meestal bij *H. jubatum*) doch cilindervormig rechtopstaand. Gewoonlijk zijn de naalden violet aangelopen. Verder zijn de kroonkafjes dicht, kort behaard.

7. *Hordeum maritimum* With. var. *Gussoneanum* Parl. fm. *hirtellum* Degen door P. JANSEN. Adventief terrein te Amsterdam leg. J. en W. Juni 1932 (Herb. J. en W. 43303). Zie voor *H. Gussoneanum* N.K.A. 1912 p. 149 en N.K.A. 1933 p. 175. De subvar. of fm. *hirtellum* onderscheidt zich van de normale vorm, doordat alle kafjes en in 't bijzonder de kroonkafjes kort behaard zijn.

8. *Urtica dioeca* L. var. *subinermis* Uechtr. Van deze var. luidt de diagnose bij HEGI Ill. fl. Mitt. Eu. III p. 139 „Pflanze fast ohne Brennhaare (darf nicht mit im Herbst verkahlten Pflanzen verwechselt werden). Blätter fast kahl, die obern fast gekerbt. Selten". Zij werd door MAX JANSSEN bij Stein in Z. Limburg gevonden. DE WEVER maakt hierbij de opmerking: „er waren nog al wat haren, echter absoluut niet brandend noch in de zomer noch in de herfst". Zij vormden op de vindplaats een hele vegetatie langs de Maas, alle planten van hetzelfde type. Een andere vorm van de zeer variabele *Urtica dioeca* beschrijft DE WEVER als planten, waarvan de stempels, de bladstelen, de bloemen, de brandharen en de bladonderzijde donker bruinrood zijn. Hij vond zulke planten bij Nuth en bij

Lemiers. Bij kultuur bleken zij zaadvast te zijn. Deze vorm wordt in de literatuur niet vermeld. Hij stelt voor er de naam *f. atropurpurea* aan te geven. Op grond van de door zijn zaaiproeven gebleken erfelijkheid voel ik echter meer voor benoeming als variëteit dus: *Urtica dioeca* L. var. *atropurpurea* DE WEVER in litt. floribus, stigmatibus, stimulis, petiolis foliorumque paginis inferioribus atropurpureis.

Een nader onderzoek van de in ons land voorkomende vormen van *Urtica dioeca* lijkt mij zeer gewenst.

9. × *Rumex advenigena* nov. hibr. (*Rumex fennicus* MURB. × *stenophyllus* LEDEB.). Perennis, caulibus gracilibus, c. 1 m altis, parte inferiore c. 1 cm crassis, leviter sulcatis, apicem versus attenuatis profundius sulcatis, dimidia parte superiore paniculas graciles ferentibus ramis inferioribus internodia 2—4 aequantibus, iterum ramosis, post anthesin harum panicularum e nodis inferioribus (more *Lapathorum hybridarum*) ramos novos floriferos proferentibus. Folia basalia anguste lanceolata, basi circiter rotundata, apicem versus acutiuscula, margine praecipue basin versus undulato-crispa, apicem versus subplana, c. 25 cm longa 6—7 cm lata, petiolo dimidiam laminae longitudinem attingente. Folia caulina inferiora lanceolata, basi subrotundata, undulato-crispa, breviter petiolata, superiora sensim angustiora subsessilia, usque ad bases ramorum omnium et ad dimidiam longitudinem ramorum inferiorum adscendentia. Florum glomeruli apices ramorum versus in racemos cylindricos congesti, inferiores remoti. Flores post anthesin male evoluti, pedicellis gracillimis 2—9 mm longis, ad $\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ mm supra basin articulatione conspicue incrassata. Valvae florum evolutorum maximorum tenues, cordatae, ad $4\frac{1}{2}$ mm longae et latae, parte apicali nonnihil protractae, partibus lateralibus dilatatis denticulis numerosis brevibus distinctis raro ad sesquiplo longioribus quam latis, valva anteriore granulum ovatum 1— $1\frac{1}{2}$ mm

longum ferente, valvis lateralibus nudis vel granulis multo minoribus.

Naturam hybridam huius plantae inter parentes indicatas crescentis indicant flores post anthesin votiose evoluti et ramuli novelli denique e nodis inferioribus procrecentibus. Habitum Rumicis crispis ostendit, a Rumice fennico differens ramulis inferioribus longioribus. Originem e Rumice fennico tamen indicant valvae minores tenuiores et granula parva, originem e Rumice stenophyllo valvarum apex protractus et dentes numerosi breves. Folia lanceolata excludunt speciem parentem aliquam latifoliam, forma valvarum tamen speciem aliquam parvifloram vel longe dentatam.

De plant, waarvan ik bovenstaande diagnose dank aan Prof. Dr B. H. DANSER, is in mijn tuin te Dordrecht in 1932 opgekomen. Reeds dat jaar rees het vermoeden bij mij op, dat het een bastaard zou zijn. Ten dele door z'n bastaardnatuur, ten dele door vraat kwam hij zo weinig tot ontwikkeling, dat van een determinatie geen sprake kon zijn. In 1933 lukte dat beter en stond weldra de combinatie *R. fennicus* × *stenophyllus* bij mij vast, die later door DANSER bevestigd werd. De waarschijnlijkheid voor deze kruising was ook vrij groot, daar de plant ± 2 m ten oosten van het exemplaar van *Rumex fennicus* stond, dat ik in N.K.A. 1932, p. 375 besprak, terwijl in 1931 ± 3 m ten N.W. van dit laatste een ex. van *R. stenophyllus* groeide, afkomstig van de vuilnisbelt te Dordrecht. Het vermoeden ligt dus voor de hand, dat *R. stenophyllus* de vader- en *R. fennicus* de moederplant is geweest. Daar beide stamsoorten bij ons adventieven zijn en dit ook met de stamplanten het geval is, hebben wij de bastaard „advenigena” (uit adventieven geboren) genoemd.

10. *Polygonum lapathifolium* L. ssp. *glandulosum* DANSER. Van deze, door DANSER in N.K.A. 1931 p. 109—110 beschreven, ondersoort blijkt daar niet, dat D. reeds Nederlands materiaal ervan gezien had. Intussen werd door

A. DE WEVER op een ruderaal terrein bij de mijn Hendrik te Brunssum in Aug. 1933 een exemplaar van de plant verzameld en door DANSER als zoodanig erkend. DE WEVER schrijft hierover: „De plant stond tussen *P. Persicaria* en *P. nodosum* en viel op door de sterk vertakte, dunne aren en de eigenaardige, bruinrode kleur der bloemen. Deze tint komt hier bij geen enkele vorm van *P. Persicaria* of *P. nodosum* precies zo voor; ze is n.l. lichter bruinrood.

11. *Polygonum Bungeanum* TURCZ. Deze soort, die tot nog toe in ons land in 1925 te Knollendam was gevonden (Zie N.K.A. 1927 (1928) p. 135) werd op 21 Aug. 1933 door JANSSEN, SWART en KLOOS op de Gorselse heide gevonden. Hier was, als fazantenvoer, afval uitgestrooid van de graanhandel Holterman en ten Hove te Deventer. Vermoedelijk hebben we hier dus te doen met direkte aanvoer uit Mandsjoerije.

12. *Amarantus caudatus* L. var. *tenuispicatus* THELL. f. *luteus* VOSS. De beschrijving van de var. luidt bij A. en G. l.c. V p. 233 „Endständiger Blütenstand reicher ästig, die Aeste dünn (kaum 1 cm dick), der endständige nicht vielmal länger als die seitlichen. Hie und da” en van de f. *luteus*: „Blüthenstände hellgelblich. — Ziemlich selten”. De plant werd op de Hoogeveense excursie der Ned. Bot. Ver. 24 Aug. 1933 op het terrein van de V.A.M. (vuilafvoer-maatschappij) bij Drijber verzameld in meerdere exemplaren. Op hetzelfde terrein groeide echter in groter aantal *Amarantus hybridus* L. ssp. *hypochondriacus* Thell. var. *erythrostachys* Thell. f. *normalis* Moq. en in nog veel groter aantal *Amarantus retroflexus* L. en *Amarantus lividus* ssp. *ascendens* Thell. De beide eerste zullen wel als verwilderde sierplanten opgevat moeten worden, de beide laatste als ruderalen.

13. *Amarantus angustifolius* Lam. ssp. *graecizans* (L.) Thell. THELLUNG beschrijft deze ssp. in A. en G. l.c. V p. 306 als volgt: „Laubblätter länglich-oder verkehrt-

eiförmig- bis linealisch-lanzettlich, ihre Spreite mehr als 2 mal so lang als breit, meist kürzer gestielt. Vorblätter lanzettlich. Mittelnerv der weiblichen Perigonblätter gegen die Spitze meist deutlich verdickt. Same am Rande meist stumpf gekielt. Heimisch im Orient und in Nord-Africa; im Gebiet nur verschleppt (Freiburg, Mannheim, Düsseldorf, Prag)". In Beiträge zur Adventiflora der Schweiz. Vierteljahrschr. Naturf. Ges. u. Zürich LXIV (1919) p. 729 noemt THELLUNG nog de vindplaatsen: Solothurn 1915 (PROBST) en Birsfelden 1917 (AELLEN). Deze blijkbaar zeer zeldzame adventief verzamelden JANSEN, SWART en KLOOS in groot aantal op 21 Aug. 1933 te Deventer bij het gebouw van de graanhandel Holterman en ten Hove op het Pothoofd te Deventer.

14. *Lychnis chalcidonica* L. terrein van de V.A.M. (zie No. 12) Unio Hoogeveen 24 Aug. 1933. Vermoedelijk verwilderde sierplant.

15. *Calandrinia grandiflora* Lindl. werd door VAN GIERSBERGEN Juli 1933 op het adventief terrein bij de Pettelaar bij 's-Hertogenbosch verzameld, aangevoerd met afval van de graanhandel de Gruyter. Ook te Dordrecht werd deze plant in 1933 aangevoerd met graszaad en kwam zij als kultuurvluchteling voor in 1932 en 1933.

16. *Glaucium corniculatum* Curtis var. *flaviflorum* D. C. Van deze vorm heet het in HEGI l.c. IV. 1. p. 25 „Blüten gelb. (In Mitteleuropa noch nicht beobachtet)". Dr S. E. DE JONGH, die de plant in 1932 aan de Ringvaart te Watergraafsmeer vond, schrijft mij omtrent de bloemkleur: „Elk bloemblad is aan de basis zwart. Dan komt een roode zone, die snel overgaat in okergeel. Op $\frac{1}{3}$ van de bloembladlengte van af de basis is alle rood verdwenen, ook daaronder is echter het geel reeds overwegend". Op grond van deze beschrijving meen ik wel dat de naam var. *flaviflorum* voor deze plant moet worden gebezigd. Zij is zeker nieuw voor ons land en volgens de uitspraak van

HEGI zelfs voor Midden-Europa. Op de vindplaats groeiden een groot aantal adventieven, waarvan ik de indruk heb, dat zij van mediterraan karakter zijn.

17. *Armoracia lapathifolia* Gilib. var. *pinnatifida* Opiz. Hiervan luidt de beschrijving bij HEGI l.c. IV. 1. p. 307 „Laubblätter tief fiederspaltig. Selten an trockenen Standorten”. DE WEVER, die in 1933 één exemplaar van deze variëteit tussen normale exemplaren van de soort ontdekte, maakt hierbij de opmerking: „De plant groeide echter op *zeer natte* grond langs een beekje bij Ulestraten. Daaruit mag men wel besluiten, dat de bodem niet van invloed is, of altans niet de enige factor. PENZIG en MASTERS geven deze vorm *niet* bij de teratologische vormen”.

18. *Hesperis bicuspidata* Willd. In het Herb. WESTERHOFF (zie ook No. 39) bevindt zich een plant afkomstig van het Pothoofd bij Deventer 21 Juni 1896, onder de naam *H. bicuspidata* Willd, die WACHTER en ik evenwel voor een vorm van *H. matronalis* houden. Daar in Prodr. Fl. Bat. I p. 117 ook in hoofdzaak materiaal van die vindplaats genoemd wordt, leek het mij gewenst dit materiaal aan een nader onderzoek te onderwerpen. Van het l.c. geciteerde materiaal heb ik Zwolle H. CIERAAD niet gezien. Het vel Pothoofd bij Deventer 1893 K.A. bevat 3 planten, waarvan er 2 (door vermoedelijke amputatie in de jeugd) habitueel wel wat lijken op *H. bicuspidata*, zoals die, gedetermineerd door Prof. HAUSSKNECHT en afkomstig uit Z.O.-Europa in het Rijksherbarium te Leiden liggen. Het derde exemplaar heeft, evenals die van 1894 K.A. en het rijke materiaal, dat in 1899, 1900 en 1901 door KOK ANKERSMIT in zijn tuin „Hortus Marocco” te Apeldoorn gekultiveerd is uit materiaal afkomstig van het Pothoofd, habitueel veel meer overeenkomst met *H. matronalis* L. K.A. schreef dan ook op het etiket bij de planten van 1894: „heeft oppervlakkig veel van *H. matronalis*; deze is echter alleen gewoon behaard, terwijl de Deventer plant geregeld 3 maal gegaf-

felde haren draagt en bijna zonder reuk is". „De plant heeft oppervlakkig veel van *H. matronalis*, heeft echter sterharen en zijn de bloembladen (spatelvormig) niet (met een spitsje) (door schetsjes aangeduid. A.W.K.) als bij *H. matr.*".

Evenwel blijken al deze planten bij nauwkeuriger onderzoek slechts *eens* gegaffelde haren te dragen, die volkomen overeenkomen met de tekening in HEGI l.c. IV. 1. p. 465 fig. 879 f. van stengel en bladharen, zoals die bij *H. matronalis* voorkomen. Ik heb nergens 3-delige haren kunnen ontdekken. In tegenstelling met de door HAUSSKNECHT gedetermineerde planten, die wel degelijk in hoofdzaak 3 en meerdelige haren hebben, waarvan ook de takken vaak nog weer vertakt zijn, echte sterharen dus. Ook zijn bij de meeste planten van K.A. de bloemen groot, even als bij *H. matronalis*. (Over de vorm der bloembladen is aan het gedroogde materiaal niet te oordelen). Ook het ex. Pothoofd 1898. G. en V. en het ex. in Herb. J. en W. IJselmonde 1905 J. en W. (gedetermineerd als *H. bicuspidata*?) vertonen evenals de planten, die HENRARD, JANSEN, VERSTRAETEN en ik in 1918 bij Weert (adventiefsterrein „Karelke") verzamelden, dezelfde habitueele overeenkomst met *H. matronalis* en dragen bijna uitsluitend tweedelige gaffelharen. Deze laatste ex. zijn in N.K.A. 1918 (1919) p. 81 dan ook als *H. matronalis* genoemd, en ik houd het voor juist ook de Deventer planten op te vatten als vormen van deze soort en *niet* als *H. bicuspidata*, die dus uit onze flora's zou moeten verdwijnen, terwijl daarmee dan ook de opgave in HEGI, l.c. p. 464 „*H. bicuspidata* Willd. aus Armenien. In Holland (Deventer) beobachtet" komt te vervallen.

19. *Capsella grandiflora* (Bory et Chamb.) Boiss. = *Thlaspi grandiflora* Bory et Chamb. (Fl. Pelop. tab. 38). De diagnose luidt bij BOISSIER: Diagn. Ser. I. I p. 76: „*C. foliis radicalibus pinnatifidis integrisve oblongis in*

petiolum attenuatis caulinis amplexicaulibus auriculatis lanceolato-linearibus, petalis calyce plus duplo longioribus, capsula obverse aequilateraliter triangulari apice obcordata, stylo brevissima apiculata. Hab. in cultis Messinae Corcyrae insulae ubi legi copiosissimam Morte 1842.

A C. bursa pastoris distinctissima floribus triplo majoribus eos Thaspidis praecocis aequantibus, capsulae triangularis lateribus inferioribus superiori aequilongis nec eo longioribus, alarum sinubus magis rotundatis, seminibus majoribus”.

Deze plant uit Zuid-Griekenland werd in Sept. 1933 door JAN KORMA, leerling R.H.B.S. 3e klasse te Appingedam, aan een dijkje buiten de Waterpoort bij de haven van Delfzijl verzameld. „Er stonden vele van deze planten te midden van het gras. Aanvoer onbekend. Wel komen dikwijls in de buurt graanschepen lossen, hetgeen ook in de voorafgaande vacantie nog het geval was geweest. Over eventueel meerdere adventieven kon hij geen inlichtingen geven”. Deze inlichtingen kreeg ik van Mej. Dr D. J. W. Pool via Prof. DANSER, die mij de plant ter determinatie zond. Hoewel deze determinatie door het ontbreken van vruchten maar zeer zwak gefundeerd was, meen ik toch op grond van vergelijking met materiaal uit het Rijksherbarium te Leiden vrij grote zekerheid te hebben.

20. *Malva silvestris* L. var. *triloba* Deth. die in Prod. Fl. Bat. Vol. I. Pars I Ed. alt. alleen wordt opgegeven van Warnsveld 1883 leg. v. D. BROEK is door DE WEVER herhaaldelijk in Z. Limburg waargenomen. Hij geeft op: Voerendaal 1920, Meersen 1920, Bunde 1929, Pietersberg 1930, steeds vond hij een of enkele ex. tussen de gewone vorm. Zij bleek bij kultuur „niet geheel konstant”. Een mooi ex. van deze var. zag ik in Herb. v. OOSTSTROOM. In Prodr. l.c. wordt nog een vorm fl. *atro-violaceis* genoemd. Dergelijke vormen, waarbij tevens de nerven aan de bladvoet zwartviolet zijn vond DE WEVER te Maastricht—Wijk

in 1930 en bij Limmel 1928, terwijl hij een vondst van MAX JANSSEN bij Stein 1931 vermeldt met de bijvoeging: „overall 1 of 2 exemplaren tussen de gewone. Niet zaadvast!”

Verder werden door DE WEVER nog verschillende andere, in de nederlandse literatuur niet voorkomende, vormen van *Malva silvestris* waargenomen en gekultiveerd, n.l.

var. *prostrata* Jacobasch. Geheel plat over de grond groeiende planten. Van deze vorm vond hij een gehele vegetatie in 1929 te Maastricht—Wijk op kiezel bij het Waterpoortje en de Céramique. „Bleef in tuingrond niet geheel liggend”.

var. *pendula* Jacobasch, die DE WEVER aldus beschrijft: „Stengel eerst rechtop, de takken ten slotte geheel neerhangend”. In HEGI l.c. V. I. p. 483 heet het van deze var.: „Zweige überhängend oder zuletzt niederliegend. Laubblätter kleiner, meist 3 lappig. Blüten meist einzeln. Selten z.B. im Nordostdeutschen Flachland und (vielleicht adventiv) in einer Kiesgrube bei Erfurt”. Volgens DE WEVER is deze vorm in kultuur niet konstant. Hij vond haar steeds onder de gewone vorm en schrijft: „Komt hier alleen, maar dan veel, voor bij planten in voedzame grond (tot 1,50 m hoog) en alleen op het eind van het seizoen, als ze vol zaad zitten”.

var. *hispidula* Beck. „Kelch, Blütenstiele und der obere Teil des Stengels reichlich rauhaarig, oft wollig (nicht nur zerstreut borstenhaarig) und mit beigemischten Büschelhaaren. Früchte kahl. (HEGI l.c.). DE WEVER zegt: „witwollig behaarde stengels en kelken, blad en bloemstelen. Sterharen + enkelvoudige haren”. Van deze vorm vond MAX JANSSEN in 1928 een gehele vegetatie bij Stein—Urmund langs de Maas. Zij is volgens DE WEVER „in kultuur konstant”.

var. *glabriuscula* Parlat. Bij ROUY et FOUCAUD Fl. de France IV p. 34 luidt de diagnose, die DE WEVER citeert: „Tiges et feuilles d'un beau vert, presque glabres; carpelles

glabres". Van deze vorm vond DE WEVER een vegetatie bij Biesland in 1928.

Hiervan s. var. *parviflora* Schur. „Feuilles petites, fleurs d'un tiers plus petites que dans le type". (ROUY l.c.) (bij HEGI l.c. komen de var. *glabriuscula* en daarvan de f. *parviflora* onder woordelijk vertaalde diagnosen voor). DE WEVER vond deze kleinbloemige vorm bij St. Pieter—Biesland in 1929, bij Elsloo in 1930 en bij Wijlre 1931 steeds vegetatiesgewijs.

Dit voorkomen in een gehele vegetatie wijst op erfelijk konstant zijn. Dat een afwijkende plant, die onder de gewone vorm gevonden wordt, in kultuur niet erfelijk konstant blijkt te zijn, behoeft nog geen bewijs te zijn, dat een dergelijke konstante variëteit niet bestaat. Immers de gevonden plant kan zelf een hybride of hybridogeen geweest zijn. Dat van *Malva silvestris* verschillende, vermoedelijk vele, erfelijk konstante vormen voorkomen staat voor mij vast. Zoo vond ik in 1918 op het noordelijk deel van Texel deze soort herhaaldelijk en uitsluitend in een eigenaardige zeer lichte bloemkleur, iets rose-lila maar tegen wit aan met zeer scherp afgetekende donker violette aderen. Deze zelfde vorm had ik in 1915 in de Rietlanden te Amsterdam, waarschijnlijk adventief, waargenomen.

21. *Anoda cristata* (L.) Schlechtend. = *Sida cristata* L. De diagnose van LINNAEUS luidt volgens RICHTER l.c. p. 669 „Sp. I: S. fol. angulatis; inferioribus cordatis, superior. panduriformibus. Sp. I. S X n. 9., . . . caps. multilocularibus. Sp. II. S. XII n. 21. S. fol. crenatis: inferior. dentatis obtusis, super. acuminatis. Roy. lugdb. 349. S. fol. cordatis obsolete serratis. H. cliff. p. 346 n. 6. *Abutilon lavaterae* flore, fructu cristato. Dill. elth. 3 t. 2. f. 2. — var. β . Sp. I: S. fol. inferior. cordato-angulatis, superior. hastatis, petalis integris. Roy. lugdb. 349 H. ups. p. 199 n. 3. Habitat in Mexico ©".

In Monographia Generis Adonae par B. P. G. HOCH-

REUTER (Ann. du Cons. et Jard. Bot. de Genève) voert de Clef analitique op p. 38 tot de sect. 3. *Eu-anoda* A.Gr. door de volgende eigenschappen: „Colonne staminale courte, incluse dans la corolle infundibuliforme, dont les pétales sont très larges:

Fruit formant un large disque étoilé — à cause de l'épéron très développé sur le dos de chaque carpelle — et hispide — à cause des longues soies érigées qu'il porte — Les méricarpes au nombre de 10—20 ne présentent jamais une double paroi, comme celle de la section *Cleistanoda* mais l'endocarpe très mince peut se détacher du pericarpe et se sonder sur presque toute sa surface avec la graine qui présente alors un revêtement grisâtre, caractéristique, plus ou moins complet. Feuilles hastées” terwijl we dan komen tot de soort *A. cristata* Slecht. door: „Paroi dorsale du carpelle membraneuse, blanchâtre non rétinervée. Plante ± hispide”.

De diagnose van SCHLECHTENDAL citeerde ik reeds in N.K.A. 1923 (1924) p. 118, waar ik de plant besprak, door DANSER en mij in 1922 te Wormerveer gevonden. Zij blijkt te behoren tot de

var. *brachyantha* Hochr. = *A. brachyantha* Reichb. = *A. populifolia* Phil., waarvan de beschrijving in genoemde monografie luidt: „Planta setosa sed setae plerumque minus rigidae quam in var. typica. Folia triangularia vel paululum palmatilobata, dentibus magnis irregularibus conspicue dentata, basi truncata vel vix cordata. Flores parvi, mediocriter pedunculati, pedunculis petiolos ± aequantibus. Calix florifer 8—10 mm longus, lobis 6—7 mm longis, fructifer valde accrescens, sepala ad 1,7 et etiam 2 cm longa, lobis 1—1,3 cm longis. Petala 9—10 mm longa, apice rotundata vel emarginata. Columna stam. 2—3 mm longa vix pilosa. Fructus 12—20 carpidiatus, maturus ad 2 cm in diam. latus; carpidiolorum appendicula 2—3 mm longa. Hab. Chili”.

Op 18 Sept. 1933 verzamelde J. KOORNNEEF op de vuilnisbelt te Wageningen enkele exemplaren van deze soort, en op 16 Oct. 1933 werd zij door J. v. GIERSBERGEN op het adventief-terrein aan de Pettelaar bij den Bosch verzameld. Deze exemplaren behoren m.i. beide tot de

var. *digitata* Hochr. = *A. arizona* A.Gr. var. *digitata* A.Gr. waarvan de diagnose van HOCHREUTER luidt: „Planta minor et minus setosa quam in var. praeced vel etiam glabrescens. Folia heterophylla, deltoidea ad hastata et basi hastato-palmato-plurilobata, lobis plerumque obtusis, margine fere nunquam dentata. Flores parvi, breviter pedunculati, pedunculi petioles aequilongi, saepe glabrescentes. Calix parvus, paulum vel paululum setosus, florifer 6—8 mm longus, lobis 5—6 mm longis, fructifer accrescens sepala ad 1,5 cm longa. Petala 6—9 mm longa coerulea apice rotundata. Columna staminalis minima 2 mm longa vel minus, fere non pilosa (setis rasissimus). Fructus 9—12 carpidiatus ca. 1,5 cm in diam. latus, carpidorum appendicula ca. 2 mm longa. Hab. U.S.A. Arizona” etc.

Op het Rijksherbarium te Leiden werd mij medegedeeld, dat de soort ook als „bijenplant” ingezonden was door de Bijenconsulent v. GIERSBERGEN te Wageningen (een broer van J. v. GIERSBERGEN te St. Michiels-Gestel). Dr HENRARD meende, dat deze plant eveneens tot var. *digitata* Hochr. behoorde. Eigenaardig is evenwel, dat herhaaldelijk gesproken wordt van „petala coerulea”, terwijl het ex. van Wormerveer en die van Wageningen (leg. KOORNNEEF en leg. v. GIERSBERGEN) teer rose bloempjes hadden, en het ex. van den Bosch wat donkerder, iets purper gekleurde bloemkroon vertoonde, maar van *blauw* is geen sprake. Alleen bij het drogen is het laatstgenoemde ex. min of meer blauw-purper geworden.

De var. *typica* Hochr. met grotere bloemen (Petala $\pm$ 2,5 cm longa, coerulea) schijnt tot nog toe in ons land niet waargenomen te zijn.

22. *Tribulus terrestris* L. var. *typicus* Beck. In N.K.A. 1932 p. 381 gaf ik naar aanleiding van de vondst van KERN en REICHGELT bij Wijchen de beschrijving van geslacht en soort en van de var. *orientalis* Beck. waartoe hun plant behoorde. In Aug. en Sept. 1933 vonden v. GIERSBERGEN en JOH. JANSEN bij de Pettelaar meerdere exemplaren van de soort, deze behoren evenwel tot de var. *typicus* Beck. waarvan de diagnose bij HEGI l.c. V. I. 43 luidt: „Kronblätter meist länglich. Früchte ohne die Dornen meist 7—8 mm lang; Dornen meist länger, selten kürzer als die Teilfrüchte, deren doppelte Länge nicht überragend. Eine im Mittelmeergebiet häufige und in der Ausbildung der Fruchtform vielgestaltige Varietät. Fehlt in Niederösterreich, vielleicht im Krain(?)”

23. *Gaura* cf. *biennis* L. door W. H. WACHTER. De soort werd door J. BRUMMELKAMP in Aug. 1911 bij de meelfabriek op het Pothoofd te Deventer gevonden, en door KLOOS gedetermineerd. Het zeer jonge ex. draagt twee bloemen en heeft geen rijpe vruchten. Met SMALL: Flora of the Southeastern United States komt men tot de soort door de kenmerken: Anthers linear or narrowly oblong, attached near the base. — Fruit sessile or essentially so, that is, without a pedicel-like base. — Petals less than 12 mm long. — Fruit ovoid, elliptic, oval-elliptic or obovoid. — Fruit pubescent: buds puberulent or pubescent. — Fruit 6—8 mm long; buds less than 2 cm long. — Fruit with rounded or obtuse angles. — Stems hirsute: leaf-blades relatively thin. De diagnose aldaar luidt: Stem 6—15 dm tall, villous-hirsute: leaf-blades relatively thin, lanceolate, oblong-lanceolate or elliptic, 3—10 cm long, acute or acuminate at each end, remotely denticulate or merely undulate: spikes slender, often elongated: buds pilose: flowers numerous: corolla white, sometimes turning pink: petals 7—11 mm long: fruit elliptic to oval-elliptic, 6—10 mm long, 4-ribbed, more or less hirsute.

In dry soil, Quebec and Ontario to Minnesota, Georgia and Mississippi. Summer and fall.

24. *Lythrum meonanthum* Link = *L. Graëfferi* Ten. = *L. flexuosum* Lag. leg. E. C. WASSINK, 7 Sept. 1927. Warnsveld „wegrand tussen 't gras.” HEGI V. 2. p. 753 geeft de volgende beschrijving: „Ausdauernde, am Grunde meist stark verzweigte, bis 80 cm hohe Pflanze mit z.T. niederliegenden, sich bewurzelnden Aesten. Laubblätter wechselständig oder die unteren bisweilen gegenständig, 5 bis 40 mm lang und 1 bis 11 mm breit, aus keilförmigem, abgerundetem oder herzeiförmigem Grunde länglich-lanzettlich oder, besonders die oberen, schmal-linealisch, blaugrau. Blüten fast stets einzeln, sehr selten zu 2, in allen Teilen grösser als die von *L. Hyssopifolia*, heterotristyl; Blütenstiele 2 bis 3 mm lang, mit 2 kleinen, bleibenden Vorblättern. Achsenbecher 6 bis 7 mm lang, trichterförmig, mit 6 breit-3-eckigen Kelchzähnen und diesen ungefähr gleich langen, zungenförmigen Zwischenzähnen. Kronblätter 5 bis 7 mm lang und 2,5 bis 3,5 mm breit, purpurrot. Staubblätter 12, in 2 Kreisen; die vor den Kelchblättern stehenden stets länger als die vor den Kronblättern stehenden und mit grösseren Staubbeuteln. Kapsel kürzer als der Achsenbecher, etwa 5 mm lang, zylindrisch, mit 2 Klappen septifrag aufspringend. Samen zahlreich, in Grösse und Gestalt mit denen von *L. Hyssopifolia* übereinstimmend, VI bis IX. Heimat: Mittelmeergebiet, Madeira, Capverden, Azoren, eingeschleppt in Sudafrika. In Mitteleuropa adventiv in Zürich (1904) bei Brion-Orselina bei Locarno (1917) und Tosters in Vorarlberg (1917)”. De soort wordt in de flora van Arnhem door v. SOEST opgegeven als bij Arnhem aangevoerd 1909. HENRARD (M.R.H.8. als *L. Hyssopifolia*, jaarlijst Lev. Nat. 1918 Hks.). Zij was echter tot nog toe in de nederlandsche flora's niet beschreven. De vondst van WASSINK moge dus de tweede in ons land zijn.

25. *Medicago lupulina* L. m. *unguiculata* Ser. Van deze zeldzaam voorkomende monstrositeit, die tot nog toe, zo ver ik weet, in ons land niet was waargenomen, luidt de diagnose bij A. en G. Syn. VI. II. p. 304 „Blüthen vergrünt, Blumenblätter z.T. fehlend oder verkürzt. Frucht behaart, mehr oder weniger nervenlos sichelförmig bis gerade, gestielt, lang zugespitzt. Selten”. — Een prachtig ex. werd gevonden langs de toevoerlijn van de V.A.M. Unio Hooegeveen, 24 Aug. 1933.

26. *Trifolium Michelianum* Savi door W. H. WACHTER. De soort werd door VUYCK 24 September 1894 adventief te Overschie gevonden en aan ons gegeven als een afwijkende *Tr. hybridum*. Reeds in 1920 determineerden wij haar als *Tr. Michelianum* wegens de kleine kelkbuis en de lange kelktanden, terwijl de rijpe vrucht breed aan de top was. KLOOS, wie wij het ex. nu toezonden, schrijft er bij: „Ik ga met de determinatie volkomen accoord. De beschrijving in A. & G. komt geheel uit, alleen zijn de vruchten meer dan tweezadig”. Nu is het aantal zaden bij soorten uit deze groep, waartoe ook *Tr. hybridum* en *Tr. elegans* behoren, niet zo konstant, als de flora's voorschrijven. Waar de beschrijving in A. & G. wel iets afwijkt van die van SAVI, en de werken van SAVI in ons land schijnen te ontbreken, volgt hier de diagnose van SAVI in: *Observationes in varias Trifoliorum species*, p. 93.

45. *Trifolium Michelianum* Nob.

T. caule adscendente fistulose, dentibus calycinis semipatentibus, leguminibus dispermis. Nob. *Fl. Pisan.* T. 2; p. 159, et *Giorn. Pis.* T. 5; p. 237.

T. orientale altissimum, caule fistuloso, florea lbo. Vaill. *Bot. Paris.* tab. 22; f. 5.

Trifolium pratense corymbigerum erectum, annuum et praealtum, caule crassiore fistuloso, folio longiore cordiformi, flore albo. Michel. *N.P. Gen.* p. 28, O. IV. n.l. tab/15; f. 2, et

Trifolium supinum corymbiferum annuum, album, majus, folio longiore obtuso, siliqua incurva, lata, compressa ac disperma. Mich. *ibid.* n. 2; fig. 5.

Trifolium caulis suberectis, spicis depressis, siliquis dispermis. Hall. *Helv.* n. 368 excluso *Synon. Vaillantii* et *Linnaei*.

T. michelianum capitulis umbellaribus pedunculatis, calycinis dentibus subulatis, aequalibus, foliolis obcordatis serratis, caule adscendente fistuloso. Pers. *Synops.* T. 2; p. 348.

Trifolium Vaillantii. Loisel. *addit. ad floram Gallicam* in *Journal de Botanique* T 2; p. 365.

Caules cylindrici, fistulosi, ramosi, diffusi, adscendentes. Foliola obovata, vel ovato-lanceolata, raro obcordata, serrata. Stipulae foliaceae, virides, venosae, apertae; caudis triangulo-acutis. Pedunculi petiolis longiores. Capitula sphaerica laxa: pedicelli capillares, tubo calycis multo longiores. Calyx parvus, subcampanulatus: dentes calycini tubo duplo longiores, graciles, setacei, semipatentes, duobus superioribus longioribus, inferiore brevioribus. Corolla calyce fere duplo longior, albo-virescens, sicca ochroleuca, vexillo elongato acutiusculo. Bractae minimae, scariosae, albae, triangulari-acuminatae. Legumen cartilagineum, tubo calycis longius, subincurvum, latum, compressum, superna tantum parte marginatum, dispermum. Semen obovatum, compressum, emarginatum, nigrum.

Planta glabra; saturate viridis. Habitat in pratis et campis ubi hyeme aquae stagnant: libenter a bobus comeditur. Floret Majo et Junio. Ann.

Figuram 2 tab. 25 Michel. *N.P. Gen.* a Linnaeo aliisque botanicis pro *Trifolio* hybrido per errorum citatur.

Trifolium pratense album, siliqua bivalvi, caule fistuloso, folio subtus purpuro-nigris maculis notato. Moris. *Hist.* 2; s. 2; p. 137, tab. 14, f. 4 ad *Trifolium Michelianum* pertinere videtur. Quam Morisonius in sua *Historia* edidit

figuram, haec vere pessima est; sed in hanc me induxerunt sententiam, et caulis fistulosus, et flores magni albo-ochracei, legumina brevia 2—3 sperma, demum nativus locus, prata scilicet humida, et agri quibus hiberno tempore aquae stagnant. V. Moris. loc. cit. Maculas autem rubro-nigras indicatas in inferiori foliorum pagina, probabile est, easdem esse quae saepe in hoc et in aliis Trifoliis, ab Uredine Trifolii Hedwig. produci observantur.

In verband met bovenstaande doet het vreemd aan, dat A. & G. van de bloemen zeggen: Blüten hell rosa. Aan onze ex. is de kleur niet meer na te gaan; nu komt ze goed overeen met verdorde Tr. repens.

27. *Vicia tenuifolia* var. *elegans* Arcang. Het komt mij voor dat de prachtige exemplaren, die JANSSEN, SIERTSEMA, SWART en ik 5 Juni 1933 op het stationsterrein te Weert verzamelden tot deze var. behoren, waarvan de diagnose bij A. & G. l.c. p. 936 luidt: „Blättchen bis über 3 cm lang und 2—5 mm breit, stumpf. Blütenstand locker. Fahne 1,3—1,6 cm lang. Platte wenig länger als der Nagel“.

In alle gevallen verdient deze soort vermelding, daar zij, zover ik weet slechts bij Nijkerk 1857 leg. STOLZ en bij Beek (Z.-L.) 1918 DE WEVER was gevonden.

28. *Cuscuta lupuliformis* Krockner = *C. monogyna* Vahl. Deze soort onderscheidt zich van alle andere *Cuscutas*, die tot nog toe in ons land zijn waargenomen, door het bezit van slechts één stijl. Zij wordt bij HEGI l.c. V. 3. p. 2109 als volgt beschreven: „Stengel bindfadendick, verzweigt, gelblich-rötlich oder purpurn, mit erhabenen, purpurnen Punkten und Strichen. Blütenstände in verlängerten, ährenförmigen Rispen oder bisweilen in ± zusammengesetzten Trauben. Blüten regelmässig 5-teilig, sitzend oder gestielt oder mit zum Schluss etwas verlängerten Stielen. Kelchabschnitte eiförmig, stumpf oder fast zugespitzt, um fast die Hälfte kürzer als die Kronröhre. Krone weisslich oder rötlich, oft purpurn punktiert, 4 bis 5 mm lang; Kronab-

schnitte länglich, stumpf, afrecht, um die Hälfte kürzer als die Kronröhre. Staubbeutel länglichlineal, onder dem Schlunde sitzend; Schlundschuppen kurz, am unteren Teil der Röhre angewachsen, 2-spaltig oder auf feingekerbte Seitenflügel reduziert. Fruchtknoten eiförmig, konisch; Griffel 1. (durch Verwachsen von 2 Griffeln entstanden), viel länger als die kugelige oder eiförmige, 2-lappige Narbe. Kapsel beerenähnlich, konisch, quer aufspringend, von der Grösse einer kleinen Erbse. Samen rundlich bis 3-eckig-eiförmig, 2 bis 3 mm lang, $\pm$ deutlich geschnäbelt, gelbbraun bis braun, anfänglich mit grünlichem Unterton, matt, im Mittel 5,3 mg schwer. — VIII, IX.

Zerstreut, bisweilen aber auch in Menge, namentlich in feuchten Ufergebüschchen im Bereiche der Stromtäler, besonders üppig auf *Salix amygdalina*, ferner auf *Acer campestre*, *Ulmus*- und *Populus*-Arten, *Rosa canina*, *Prunus spinosa* und *P. Mahaleb*, *Humulus Lupulus*, *Artemisia vulgaris*, *Verbascum nigrum*, *Convolvulus sepium*, *Urtica dioica*, *Rubus* sp., *Euphorbia lucida* u.s.w. schmarotzend.

Algemeine Verbreitung: Norddeutschland, Böhmen, Mähren, Nieder-Österreich, Steiermark, Ungarn, Serbien, südliches Russland".

De soort werd aan de voet van de Grebbeberg bij Wageningen in Aug. 1933 verzameld door Mej. Dr D. J. W. POOL. Zij is nieuw voor ons land. Door haar voorkomen langs de rivieren en doordat zij woekert op wilg en in de nabijheid groeiende planten zonder al te kieskeurig te zijn (Mej. POOL gaf *Prunus spinosa* en *Rubus* als gastheer aan) kan zij gemakkelijk met *Cuscuta Gronovii* Willd. verward worden. De enkelvoudige stijl is evenwel een goed kenmerk ter onderscheiding.

29. *Collomia* c.f. *grandiflora* Dougl. door W. H. WACHTER. De soort staat reeds in de flora van Heukels als verwilderd bij Leimuïden, en werd door ons in Aug. 1926

adventief te Apeldoorn gevonden. Het ex., dat geen bloemen, maar enkel vruchten draagt, is gedetermineerd door KLOOS.

30. *Symphytum Uplandicum* Nyman. = *S. caeruleum* Petitmengin = *S. peregrinum* Bot. Mag. (non Ledeb.) = *S. orientale* Auct. (non L.) werd door JOH. JANSEN in de Paasvakantie bij Wanroy ontdekt en 25 Juni 1933 verzameld. Hij vond de plant ook bij Groesbeek. Hoewel HEGI l.c. p. 2222 opgeeft, dat ook in Holland *S. asperum* Lepechin als groenvoer gekweekt wordt, is dit zoover mij bekend, toch de eerste maal, dat een *Symphytum* uit deze groep bij ons wild is waargenomen. Daar wordt ook medegedeeld, dat door de nederoostenrijkse plantage in Melk reeds verscheidene miljoenen stekken zijn afgegeven. „Daselbst und in Thüringen werden auch veredelte Rassen gezüchtet, darunter besonders auch das „Prickley comfrey“ der Engländer, *S. Uplandicum* das sich durch weniger rauhe Behaarung, schwach herablaufende Laubblätter und etwas kleinere, bleibend violette Blüten unterscheidet und höchst wahrscheinlich einen Bastard *S. asperum* × *S. officinale* darstellt“. Op zeer veel plaatsen zijn *S. asperum* zoowel als *S. Uplandicum* reeds ingeburgerd, zoodat wij ook bij ons uitbreiding kunnen verwachten.

31. *Solanum melanocerasum* All. in Misc. Taur. V. (1770—73) (non Willd. 1809). *S. guineense* Mill (non L.) = *S. Boerhaavii* Thell. = *S. nigrum* var. *S. guineense* L. „ . . . ramis angulatis dentatis, foliis integerrimis glabris. H. Ups. γ. Sp. I, II, δ., *S. guineense* fructu magno instar cerasi. Dill. elth. 366 t. 274 f. 354“. Richter Codex. p. 199. Dat *S. melanocerasum* All. als de geldige naam voor deze plant moet worden beschouwd, is nog door Dr A. THELLUNG gevonden, nadat hij in B.E.C. Report for 1926 p. 187 de naam *S. Boerhaavii* had voorgesteld. Ik vernam dit van Dr S. POLGAR te Gyor, aan wien THELLUNG het per brief had medegedeeld. Bij een plant in mijn herbarium afkomstig van A. DE WEVER, die haar onder de naam *nigrum macro-*

carpum uit de botaniese tuin te Aken had ontvangen, schreef POLGAR „Ich habe diese Pflanze nur in Gärten kultiviert gesehen“. Ook daarom lijkt het mij belangrijk mede te delen dat JANSEN, SWART en KLOOS deze soort o.a. met *Polygonum Bungeanum* Furcz. op de Gorselse hei verza- melden (zie No. 11). De plant wordt in D.C. Prodr. XIII p. 49 als volgt beschreven: „*S. guineense* Lam. Caulis cubitalis bicubitalisve, crassus. Folia glabra, viridia, subtus pallidiora, ovato-ventricosa, cuspidata. Cuspide obtusius- culo, basi inaequalia, in petiolum attenuata, in ramulis gemina, altero minore, majora adjecto petiolo 6 poll. longa $2\frac{1}{2}$ —3 poll. lata. Corollae albicantes, dilute violaceae. Baccæ globosae, cerasi parvi magnitudine, depressae, ab initio virides, per maturitatem nigrae, splendentes (v.v. et s. in h. D.C. Requien et meo). In hortorum Vindobonensis et Berolinensis caldariis ubi in Brasilia, est prutex perennis, erectus, 10 pedalis Sendn. l.c.”.

32. *Solanum mammosum* L. Sp. I S. caule aculeato herbaceo, fol. cordatis, quinquelobis (angulato-lobatis S. X. sq) utrinque villosis sparse (S. X. nec rel.) aculeatis. Vir Cliff. p. 15. H. cliff. p. 61 n. 12. H. Ups p. 49. n. 6. Roy. lugdb. 425. Sp. I. S. X. n. 15, Sp. II S. XII n. 19. S. barbadense spinosum annuum, fructu aureo rotundiore pyri parvi inversi forma et magnitudine. Pluk. alm. 350 t. 225 f. 1. Merian surin. 27 t. 27 (Sp. II) Habitat in Virginia, Barbados. ☉.

„Folia longit. et latitudine aequalia, obtusiuscula” (Sp. II).

De uitvoerige diagnose in D.C. Prodr. XIII p. 251 luidt: „Radix crassiuscula, rapiformis vel ramosa, albida. Caulis 3—4 pedalis, pubescens. Rami villosi, pilis longis mollibus albescentibus, aculeis compressis, nitidis, ochraceo helvalis, basi $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ lin. latis et purpureis, apice subu- latis rectis aut recurvis, 2—8 lin. longis. Folio petiolata, latitudine et longitudine limbi, subaequalia, plerumque 5-lobata, nonnunquam 3-7-lobata, lobis brevibus repandis

acutis vel obtusis, utrinque villosissima candicantia, sublu-
cida, aculeata, aculeis rectis, 4—12 lin. longis, basi com-
pressis sulcatis apice subulatis, rubescenti-luteis, venis
primariis 4—5 utrinsecus nervoque subtus prominentibus,
adjecto petiolo 4—10 pollicaria, 4—6 poll. lato. Petioli
1½—4 poll. longi, sulcati, villosi, aculeati. Pedunculi villosi
inermes, brevissimi 3—4 flori. Pedicelli uniflori, villosi
6—8 lin. longi, inermes sub floribus sterilibus, aculeati
sub floribus fertilibus. Calyx subcrateraeformis villosis-
simus, 5 partitus, laciniis ovato-lanceolatis, acuminatis
4—5 lin. longis. Corolla violacea 12—15 lin. diam. 5-
partita, laciniis oblongo-linearibus, acuminatis, acutis,
extus villosulis, intus glabris margine membranaceis
ciliatis, 9—10 lin. longis 2 lin. latis. Stamina 5, aequalia,
corolla subdimidio breviora, 4—5 lin. longa. Filamenta
brevissima. Antherae basi rotundatae, oblongo-conicae,
superne attenuatae, apice luteolae et biporosae. Ovarium
glabrum ovato-acuminatum, in stylum crassum subteretum
abiena. Stigma bilobum. Bacca lutea, intus albida, mam-
mosa, magnitudine pyri Sanctae Catharinae sed forma
inversa (v.s. in h. Mus. Paris Richard. D.C. Banks).

De planten, die op het terrein van de V.A.M. werden
verzameld Un. Hoogeveen 24 Aug. 1933, komen heel goed
overeen met het door L. geciteerde exemplaar van v. Royen:
Lugdb. 425, dat nog in het Rijksherbarium te Leiden
aanwezig is. Ook het overige daar aanwezige materiaal
bevestigde de juistheid der determinatie op het eerste
gezicht door Prof. LAM.

Toen deze en de volgende, eveneens zeer stekelige *Solanum*
aan den heer A. C. v. D. VLIET vertoond werden, deelde
deze mede, dat zij verleden jaar (1932) veel in den Haag
aangeplant waren rondom openbare bloemperken, met de
bedoeling honden te verhinderen hun vuil tussen de sier-
planten te deponeren. Dit verklaart de herkomst van deze
beide soorten op het V.A.M -terrein.

33. *Solanum aculeatissimum* Jacq. In de Flora voor de Nederlands-West-Indische eilanden (1913) p. 355 geeft Dr I. BOLDINGH de volgende beschrijving „Houtachtige plant, veelal nederliggend met groote, rechte, tot 2 cm lange stekels, waartussen vooral op de bladen lange, zachte haren geplaatst zijn; de bladen zijn tot 8 cm of meer, lang gesteeld, hebben een zwak hartvormigen voet, zijn zeer onregelmatig, ondiep vijf of meer lobbig, eivormig tot langwerpig en 6—9 cm lang en 5—8 cm breed; de hoofdnerfen der bladen zijn aan onder- en bovenkant rijkelijk voorzien van stekels; de bloemen staan in drie tot vijfbloemige trossen, die zijdelings uit de takken ontspruiten, en hebben een geheel met stekels bedekte kelk; de bloemkroon is 1 cm lang. — St. Eustatius, Saba”.

Bij CHAPMAN, Fl. South U.S. p. 322 staat de soort met *S. sisymbriifolium* in de groep: Prickly: flowers racemed: corolla mostly angularly lobed, terwijl de diagnose daar luidt: „plant beset throughout with bristly hairs and stout prickles; stem diffusely branched; leaves ovate or oval, membranaceous, acutely lobed or toothed; racemes lateral, slender, 2—5 flowered; corolla lobes lanceolate, white; berry globose, yellow. Waste places. June-Sept. Stem 1°—2° high. Leaves 3'—6' long. Corolla 6"—9" wide, the lobes recurved”. De soort werd met de vorige in meerdere ex. op hetzelfde terrein gevonden.

34. *Verbascum ovalifolium* Don, die tot nog toe in ons land alleen bij Wormerveer gevonden was, zie N.K.A. 1919 (1920) p. 90 is 5 Oct. 1933 door W. J. REUVECAMP Jr te Deventer gevonden op een terrein aan het Pothoofd.

35. *Parentucellia viscosa* (L.) Caruel, was tot nog toe bij ons alleen in 1877 door KOK ANKERSMIT gevonden op klaverland bij Apeldoorn, bemest met sumac uit Palermo (3 ex.). In het eind van Juni 1933 kreeg ik de plant toegestuurd door Ir W. FEEKES, die haar in de nieuwe Wieringermeerpolder verzameld had. Op 30 Juli had ik gele-

genheid de vindplaats onder leiding van FEEKES te bezoeken. Honderden exemplaren van de plant stonden er in een nu droge slootkant dicht bij het Zandreservaat van de Zuiderzee-Commissie bij de Haukes, over een afstand van meer dan 200 m verspreid. Blijkbaar nakomelingen van één (of meer) plant(en), die daar het vorig jaar ook gestaan moet hebben, maar toen niet opgemerkt was, hoewel dit het eerste jaar van vegetatie ter plaatse is geweest. Voor de herkomst van de plant is geen spoor van aanwijzing. Eigenaardig is dat de soort in 1933 nog op twee andere plaatsen in ons land is gevonden. In Aug. vond JOH. JANSEN haar bij Oploo, terwijl Dr DE JONG haar in de omgeving van Amsterdam verzamelde.

De naam van de plant heeft mij veel moeite gekost. In Prodr. Fl. Bat. III p. 1244, komt ze voor onder de naam *Parentucellia viscosa* L. en worden de synoniemen *Euphrasia viscosa* Benth. en *Trixago viscosa* Rchb. genoemd. In SURINGAR Geill. Zakfl. 13e druk geeft VUYCK dezelfde naam en naast *Euphrasia viscosa* Benth. ook *Euphrasia viscosa* Bieb. Nu komt echter volgens RICHTER Codex. de naam *Parentucellia* bij L. niet voor, zij is afkomstig van VIVIANI. Fl. Lyb. (1824) p. 31 en de combinatie *P. viscosa* is van CARUEL Fl. Ital. 6, p. 482. LINNEE heeft de plant beschreven onder den naam *Bartsia viscosa* (niet *Bartschia* zoals HEGI en anderen ten onrechte „verbeteren“). Zo is ook de naam *Eufragia* (niet *Euphrasia*) afkomstig van GRISEBACH en noemt BENTHAM in D.C. Prodr. 10, p. 543 *Eufragia viscosa*. Ten onrechte wordt verder *Bartsia viscosa* L. in HEGI, Ht. Fl. 1, p. 101, als synoniem van *Odontites viscosa* Rchb. genoemd. Deze is wel gelijk aan *Euphrasia viscosa* L. (Codex. No. 4385) = *Bartsia viscosa* Rchb. Ic. tab. 108, terwijl *Bartsia viscosa* L. (Codex. No. 4370) voorgesteld is door Ic. tab. 105.

36. *Glechoma hederaceum* L. f. *acutilobum* Neum. met scherp gezaagde bladen, die daardoor een totaal afwij-

kende indruk maken van de normale vorm, werd in 1933 door F. P. JONKER en S. J. VAN OOSTSTROOM bij Almelo verzameld. Ik had deze vorm uit ons land nog niet eer gezien.

37. *Scutellaria galericulata* L. fl. roseis. Op 27 Aug. 1933 verzamelde JOH. JANSEN bij Wychen (Q4. 18, 14) exemplaren van *Scutellaria galericulata* met de bloemkleur van *Sc. minor* L. Zover mij bekend is dit voor 't eerst dat bij ons een van de normale blauwe bloemkleur afwijkende vorm gevonden werd. In HEGI l.c. V 4, p. 2511 worden witbloemige en rose bloemige ex. genoemd van „Dombachgrund bei Berka, Ilmenau“.

38. *Verbena hybrida* hort. Hiertoe zullen de planten wel gerekend moeten worden, die Unio Hoogveen 24 Aug. 1933 op het terrein van de V.A.M. verzamelde. Het zijn wel waarschijnlijk uit den Haag afkomstige verwilderde sierplanten. In HEGI l.c. V. 3, p. 2240 heet het: Als *V. hybrida* hort. werden z.T. Bastarde zwischen *V. teucrioides* und *V. phlogifolia* (aurikel-blütige oder geäugte Verbenen) z.T. Züchtungen von *V. chamaedrifolia* und *V. phlogifolia* oder von *V. tenera* und *V. incisa* und *V. erinoides* Lam. (bunte oder italienische Blumisten-Verbenen) bezeichnet. Diese Kreuzungen oder Fortzüchtungen sind vielfach farbenfreudiger, länger blühhfähig und anspruchsloser als die Ausgangsformen und werden in Gärten, auf Friedhöfen, Anlagen aller Art, in Töpfen usw. als Hausschmuk viel verwendet. Die Vermehrung durch Stecklinge geht gemein leicht vor sich.

39. *Plantago* door W. H. WACHTER. Een tweetal minder bekende monstrositeiten wil ik hier vermelden: Pl. *Coronopus* L. met een aar, die tot het midden gespleten is, dus gaffelvormig; verzameld door ons in Junie 1932 langs de Zuiderzeekust bij de mond van de Eem op het buitenland en Pl. *lanceolata* L. met een aar, waarvan de aarsteel zich boven de aar verlengd heeft en daar een tweede aar draagt.

40. *Wahlenbergia hederacea* (L.) Rchb. door F. P. JONKER. Ic. bot. Pl. crit. V (1827) p. 47; A.D.C., Mon. des Campan. (1830) p. 140; A.D.C., Prod. VII (1838) p. 428; Rouy, Flor. de France X (1908) p. 82; Hegi, Flor. Mitt. Europ. VI. 1 p. 388 en Taf. 255, fig. 2; Bonnier, Flor. de France VII p. 50 en Pl. 384 fig. 1804; Jonker, in De Lev. Nat. Jrg. 38 (1933) p. 214; — *Campanula hederacea* L., Spec. Plant. I (1753) p. 169; Boenningh., Prod. Flor. Monast. (1824) p. 68; — *Campanula hederacifolia* Salisb., Prod. Stirp. (1769) p. 127.

Plant overblijvend, kaal. Stengels vertakt, draadvormig, over de grond kruipend, hier en daar wortelend aan de knopen. Blaadjes langgesteeld, rond-hartvormig, 5-lobbig, als kleine klimopblaadjes, tot 1,5 cm breed. Bloemen alleenstaand op lange rechtopstaande stelen, soms iets overhangend. Kelktanden 5, spits. Bloemkroon klokvormig, tot 1 cm lang, met korte spits-eivormige slippen, blauw. Vruchtbeginsel 3-hokkig. Vrucht bolvormig, het bovenste deel niet met de kelk vergroeid, aan deze vrije top met kleppen openspringend.

Verspreiding: *W. hederacea* behoort tot de extreem-atlantische planten en komt voor op vochtige heidevelden en akkers en in vochtige bossen en moerassen van Denemarken, Ierland, Schotland, Engeland, West-Duitschland, België, Frankrijk, Portugal en Spanje. In ons land werd in Augustus 1933 bij de buurtschap Harbrinkhoek, gemeente Tubbergen (Ov.), door D. VAN DE RIET een mooie vindplaats ontdekt op een vochtig heideveldje, dat als rest van de vroegere groote heidevelden ligt tussen reeds lang in cultuur zijnde weilanden. De mogelijkheid bestaat, dat bij nauwkeurig onderzoek in deze buurt wel meer vindplaatsen ontdekt worden.

VON BOENNINGHAUSEN geeft in zijn Prodrromus van Westfalen van 1824 reeds op, de plant gezien te hebben „in de naburige Hollandse veengebieden”, dus hoogst-

waarschijnlijk wel in de buurt van zijn geboortehuis Herinckhave bij Tubbergen. Deze vindplaats is echter nooit verder bekend geworden. Voor een afbeelding zie De Levende Natuur, Nov. 1933.

41. *Diodia teres* Walt. Het Rubiaceën geslacht *Diodia* (Gronov) L. behoort bij A. GRAY, New Man. Bot. p. 746 tot de onderfamilie *Coffeoideae* „ovules solitary in the cells”. Men komt dan l.c. tot het geslacht door de volgende eigenschappen: „Herbs, Leaves opposite. Flowers axillary, separate; fruit dry when ripe”, waarna een keus gemaakt moet worden uit:

4. *Spermacoce*. Corolla funnelform or salverform; lobes 4. Fruit separating when ripe into 2 carpels, one or both of them opening.
5. *Diodia*. Fruit separating into 2 or 3 closed and indehiscent carpels; otherwise as no. 4.

Voor de duidelijkheid van de beschrijving van het geslacht *Diodia* is het nodig eerst die van *Spermacoce* te geven. Deze beschrijving luidt l.c. 750: „Calyx tube short, the limb parted into 4 teeth. Corolla funnelform or salverform, valvate in the bud. Stigma or style 2-cleft. Fruit small and dry, 2-celled, splitting when ripe into 2 carpels, one of them usually carrying with it the partition, and therefore closed, the other open on the inner face. — Small herbs, the bases of the leaves or petioles connected by a bristle-bearing stipular membrane. Flowers small, whitish, crowded into sessile axillary whorled clusters or heads”. en l.c. 751 die van *Diodia*: „Calyx-teeth 2—5, often unequal. Fruit 2 (rarely 3-celled) the crustaceous carpels into which it splits all closed and indehiscent. Flowers 1—3 in each axil. Resembling *Spermacoce*. Flowering all summer. (Name from *diodos* a throughfare; the species often growing by the way side).” De soort *D. teres* wordt dan als volgt beschreven.

Hairy or minutely pubescent annual; stem spreading,

1—8 dm long nearly terete; leaves linear-lanceolate, closely sessile, rigid; *corolla funnelform*, 4—6 mm long, whitish, with short lobes, not exceeding the long bristles of the stipules; *style undivided*; *fruit* obovoid-turbinate, *not furrowed*, crowned with 4 short calyxteeth. — Sandy shores and barrens, Ct. to Fla; and from O. to Kan., and southw. (Mex. W. I.) Chapman Fl. South U.S. p. 194 zegt „Flowers purplish”.

De plant werd reeds in Juli 1930 door P. JANSEN en KRUSEMAN bij Loenen (G.) gevonden als opslag bij een kippenhok. Het etiket droeg het bijschrift „Bloem blauw, buisvormige bloemkroon, iets op een kleine sering gelijkend”. De determinatie dank ik aan Prof. Dr C. E. B. BREMEKAMP.

42. *Asperula Aparine* M. B. In het Herb. WESTERHOFF, waarvan de eigenaar zo vriendelijk was ons een aantal oudere adventieven ter inzage te zenden vonden wij een exemplaar onder de naam *Asperula Aparine* afkomstig van het Pothoofd te Deventer. Na rijp beraad schreef ik bij dit exemplaar, dat ik het voor een vorm van *Galium Mollugo* hield, welke determinatie WACHTER bevestigde. Daar nu in Prodr. Fl. Bat. II p. 745, deze soort alleen genoemd wordt van het Pothoofd bij Deventer leg. Tj. STERRINGA in herb. HEUKELS, leek het gewent ook deze plant nader te onderzoeken. Het ex. bevindt zich nu in het Herb. van de Ned. Bot. Ver. Op een vel bevinden zich 4 takjes, waarvan drie identiek, het 4e geheel verschillend is. Dit laatste, dat geen bloem of vrucht bezit, is waarschijnlijk *Galium Mollugo*. De drie andere zijn zeker niet *Asperula Aparine*. De eigenschappen toch van deze soort zijn: Stengel met rugwaarts gerichte haakjes bezet, waardoor zij hechtend is. Blaadjes op de rugzijde van de nerv en langs de bladrand, vooral naar de voet, rugwaarts gerichte stekeltjes. Deze kenmerken komen bij het rijke buitenlandse materiaal uit het Rijksherbarium te Leiden zeer goed en bij alle planten zeer

duidelijk uit. De 3 takjes van het Pothoofd hebben lange zachte haren op de stengelvlakken, geen stekeltjes op de stengelkanten, die dan ook niet ruw zijn. De bladrand heeft heel kleine *voorwaarts* gerichte stekeltjes. Hoewel ik dus overtuigd ben dat de determinatie *Asperula Aparine* onjuist is, durf ik toch geen naam aan deze plant geven. De enkele verschrompelde bloemen, die er aan zijn doen inderdaad aan een *Asperula* denken, maar ik kan in de literatuur, die ik tot mijn beschikking heb tot nog toe geen soort vinden, waarvan de beschrijving ook maar enigszins bevredigend met de plant van Deventer klopt. Intussen lijkt mij zeker dat *Asperula Aparine* uit de nederlandse flora's geschrapt moet worden.

43. *Stenactis annua* N. ab E. In zijn artikel „Die Erigeron Arten der Gruppe Ramosi (*E. annuus* (L.) Pers. und *E. ramosus* (Walter) B.S.P.” in Berichte Schw. Bot. Ges. XXXVI p. 61 betoogt WALO KOCH, dat de planten die in Europa gewoonlijk onder deze naam aangegeven en beschreven zijn voor het overgrote deel niet tot *E. annuus* maar tot *E. ramosus* behoren. In 1918 vond hij echter in de omgeving van Zürich tussen *E. ramosus* de echte *E. annuus* der amerikaanse flora's. — Op grond van literatuur en materiaalstudie geeft hij dan de kenmerken der beide soorten tegenover elkaar. De beschrijving van *Stenactis annua* N. ab E. = *E. annuus* (L.) Pers. = *Diplopappus dubius* β *persicinus* HAGENBACH luidt l.c.: „Grundständige Laubblätter ebenso wie die untern und mittleren Stengelblätter elliptisch bis breitlanzettlich, grob und tief gezähnt. Obere Stengelblätter breit lanzettlich bis lanzettlich mit mehreren bis einzelnen groben Zähnen, oberste auch ganzrandig. Blütenkorb gegen den Grund verschmälert, Hüllblätter lang zugespitzt meist spärlich behaart.

Zungenblüten rötlich lila (nach BRITT. u. BROWN selten auch weiss) lang und schmal ca. 1 cm lang, so

lang wie die Breite des Diskus beim Schliessen des Kopfes über den Scheibenblüten zusammen- und über einander geneigt".

Aan deze beschrijving voldoen alleen planten, die ik in Juni 1924 op de Heiontginning „Karelke" bij Weert verzamelde en waarvan ik nog steeds nakomelingen in mijn tuin heb, en een exemplaar dat W. VAN DIJK Juli 1932 in Thyse's hof bij Haarlem verzamelde. Op dit terrein groeien beide soorten.

44. *Stenactis bellidiflora* (Wallr.) A. Br. = *Erigeron ramosus* (Walter) Britt. = *Doronicum ramosum* Walter = *Erigeron strigosus* Mhlb. = *Erigeron annuus* auct. europ. plur. non L. neque auct. american. „Grundständige Laubblätter grob bis sehr seicht gezähnt, im Umriss wie bei *E. annuus*. Untere und mittlere Stengelblätter lanzettlich, schwach gezähnt bis ganzrandig, obere schmalle lanzettlich bis lineal, ganzrandig, alle Stengelblätter weniger scharf zugespitzt Blütenkorb am Grunde breit abgeflacht, Hüllblätter weniger scharf zugespitzt, im mittleren Teil meist mit ziemlich vielen langen abstehenden Haaren besetzt, die am jungen geschlossenen Köpfchen einen Schopf bilden zungenblüten meist weiss, selten bläulich überlaufen, kürzer (an unsern Ex. nur etwa halb so lang) als an *E. annuus*, nur etwa halb so lang wie die Breite des Diskus, diesen beim Zusammenneigen nicht völlig bedeckend".

Tot deze soort behoren alle ex. in Prodr. Fl. Bat. II p. 797 onder *E. annuus* als in Herb. genoemd. Bovendien bevinden zich in het Herb. der Ned. Bot. Ver: IJsel bij de Steeg P. v. D. BURG, Dalfsen 1877 v. EEDEN, Naarden 1868 v. EEDEN, Muiderpoort Amsterdam Mej. TUININGA. Witte Vrouwenpoort v. HALL. Eveneens behoren tot deze soort de exemplaren uit mijn eigen herbarium Zutphen, weg naar de Gorselse hei 1917. D. J. KREULEN, Rotterdam Rangeerterrein 1918. K. Thyse's hof bij Haarlem 1932 W. v. DIJK.

45. *Rudbeckia fulgida* Ait. = *R. chrysomela* Michx = *R. discolor* Pursh. Men komt tot de soort bij A. GRAY l.c. p. 831 door de eigenschappen: „Achenes angulate; chaff persisting in age.

Disk hemispherical to ellipsoid-ovoid in fruit, dark purple or brown. Leaves undivided.

Pappus a short crown; perennials". De beschrijving luidt: „*Hairy*, 3—9 dm high, the branches naked at the summit and bearing single heads; *leaves spatulate-oblong* or lanceolate, partly clasping triple-nerved, *the upper entire, mostly obtuse*: rays about 12, orange yellow equaling or exceeding the ample involucre; *chaff of the dark purple disk nearly smooth* and blunt. — Dry soil, N. J. and Pa. to Ky. Mo., and southw.".

Volgens HEGI l.c. VI. 1. p. 504 is zij „Im Neuen Garten bei Potsdam und am Donau-ufer in Fischerdorf bei Degendorf, sowie in Zürich (Belvoir park) verwildert beobachtet". In ons land werd zij het eerst gevonden door C. SIPKES Sept. 1933, ten Z.O. van Zandvoort in de Amsterdamse waterleidingsduinen.

46. *Thelesperma gracilis* (Torr. et Gr.) A. Gr. voor 't eerst voor ons land genoemd van Rotterdam 25 Juli 1918, leg. KLOOS. Zie N.K.A. 1918 (1919) p. 100 is blijkens een exemplaar in herb. WESTERHOFF reeds verzameld op 19 Sept. 1895 op het Pothoofd bij Deventer, leg. WESTERHOFF.

47. *Matricaria inodora* L. f. *longipetala* D. N. Christiansen. „Köpfe sehr klein. Strahlblüten schmal und sehr lang (Harburg, Finkenwärder)" HEGI l.c. VI. 2. p. 588, werd door JANSEN, SWART en KLOOS verzameld bij de graanhandel van Holterman en ten Hove te Deventer op 21 Aug. 1933.

48. × *Cirsium rigens* Wallr. = *C. acaule* × *oleraceum*. Van deze bastaard luidt de beschrijving bij HEGI l.c. VI. 2. p. 909: „Stengel meist niedrig bis oben beblättert.

Stengelblättern buchtig-fiederspaltig mit eiförmigen, 6-spaltigen Fiedern und mit schwach gehörtem Grunde sitzend. Köpfe ziemlich kurz gestielt gehäuft oder einzeln, von lanzettlichen grünen, dornig gezähnten Hochblättern umgeben. Hüllblätter länglich in die kurze, nicht stechende Spitze verschmälert. Blüten meist $\pm$ rot überlaufen. In zahlreichen Formen, von denen die gegen *C. acaule* neigenden als *C. acauliforme* Celak, die gegen *C. oleraceum* neigenden als *C. oleraciforme* Celak, zusammengefasst werden können, überall anzutreffen, wo die beiden Stammeltern neben einander auftreten." Voor ons land wordt deze bastaard het eerst vermeld door DE WEVER in zijn artikel „De Zuid-Limburgsche flora. Winst en verlies over 1922—1932" in Natuurhist. Maandbl. 1932 No. 4 p. 59, waar het heet: „Klimmen. Kaardenbeek. Deze bastaarden hebben zich pas gevormd, nadat *C. oleraceum* door aanleg van het pompstation te Cabeek bijna uitgeroeid was." Deze vondst dateert van 1922. Sedert zijn zij ook gevonden bij Voerendaal leg. A. DE WEVER en Lemiers leg. H. JONGEN; het waren volgens DE WEVER (in litt.) meest vormen die tot *C. oleraciforme* Celak gerekend moeten worden, echter ook 1 intermediaire plant en 1 ex. van *C. acauliforme* Celak.

49. *Thrinicia hirta* fl. albis. In 1931 vond JOH. JANSEN onder Overasselt een *Thrinicia* met witte bloemen. Hij bracht de plant in z'n tuin over en schreef mij in 1932, dat de oude plant was dood gegaan, maar dat hij er zaailingen van had. „'t Leek of de plant in een witte huid stak, die aan de nauwe kant was. 't Blad leek grijs, of er een vlies over zat, toch was op een enkel plekje na bij een blad, de bladrand niet wit, zooals bij andere bonte planten het geval kan zijn. De witte bloemen wilden vooral in het begin slecht open gaan. De lintbloempjes wilden zich niet strekken, waren erg verwrongen. Later echter ging het beter. Dan waren er ook zwavelgele bloemen, waarbij wellicht de huid erg dun was, of niet voorkwam. Die gingen best

open. Ook waren er witte lintbloemen met gele strepen. Het wit was zoo ongeveer crêmekleurig. Maar 't was wit. Ik heb maar zeer weinig zaad kunnen krijgen, en vrees dat het meest van de lichtgele bloemen zal zijn." Ik heb van dit zaad gezaaid en één exemplaar gekregen, dat vrijwel de kenmerken vertoont, die hierboven in het begin door JANSEN beschreven zijn.